

Голова секції — доц. Г.Є. Поліщук
Секретар — асист. А.В. Тимчук

1. СУЧАСНИЙ СТАН МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Г.Є. Поліщук

Національний університет харчових технологій

Молочна промисловість займає вагомe місце серед інших галузей харчової промисловості України. Так, станом на 2014 р. серед загальних обсягів виробництва вітчизняних харчових продуктів питома вага окремих галузей становила: для молочної промисловості – 14 %; м'ясної – 14,7 %; тютюнової – 7,4 %; хлібопекарської – 5,8 %; кондитерської – 4,3 %; виробництва алкогольних напоїв – 6,0 %; інших – решта. Проектна потужність молокопереробних підприємств України складає близько 20 млн. т молока, але нині використовується всього на 30-35 %. В Україні близько 400 юридично зареєстрованих переробних підприємств, але реально працюють 266, тобто у середньому по 7-8 заводів у кожній області. На переробку надходить 4,5 млн.т молока з 11,4 млн.т виробленого. Близько 130 підприємств входять до складу міжнародних або українських компаній.

Станом на 2013 р. до першої десятки основних молочних компаній-лідерів увійшли: «Данон-Україна» (9 % ринку); «Молочний альянс» (7,8 %); «Люстдорф» (7 %); «Терра фуд» (6,9 %); «Галичина» (5,3 %); «PepsiCo Inc» (4,8 %); «Альміра» (4,5 %); СП «Лакталіс-Україна» (4 %); «Мілкіленд» (3,7 %); «Придніпровський» (3,5 %).

На сучасному етапі розвитку основними завданнями технології молока і молочних продуктів є розробка та впровадження технічних інновацій, одержання біологічно повноцінних та безпечних продуктів, а також ресурсо- та енергозаощадження. Але, основною проблемою функціонування і розвитку галузі є нестаток і низька якість молока-сировини. Середній надій на корову в Україні становить близько 4700 кг/рік. Не зважаючи на тенденцію до щорічного збільшення, цей показник залишається дуже низьким, порівняно з іншими розвиненими краї-

нами світу. Так, у Німеччині середній надій складає 8237 кг/рік, в США - 9842 кг/рік, а в Ізраїлі - 11 706 кг/рік.

В Україні на переробку надходить усього 39,5 % (4,545 млн. т) молока. Раціональна норма на душу населення, встановлена вітчизняними лікарями-дієтологами, складає 380 кг/рік, а мінімальна – 341 кг/рік. На жаль, реальне споживання молочних продуктів в Україні становить лише 155 кг/рік. Цю невтішну статистику можна проілюструвати на прикладі рівня споживання натуральних сирів. В Україні цей показник складає 3 кг на душу населення на рік, в Росії – 6 кг, у Словаччині – 8 кг, у Польщі – 20 кг, а у Німеччині – 21 кг.

У 2014 році українські молочники збільшили виробництво продукції, зокрема вершкового масла – до 114 тис. т. (максимум за останні 10 років). Експорт масла зріс на 3,7 % (порівняно з 2013 р.), технічного казеїну — на 73 %, сухого молока — в 2,3 рази. Натомість виробництво твердих сирів суттєво зменшилося. Загальне зростання виробництва відбулося лише за рахунок підвищення продуктивності підприємств на 10 %. Не зважаючи на непрогнозований економічний стан країни, основні напрямки розвитку молочної промисловості були й залишаються такими:

- розробка і впровадження технологій молочних продуктів підвищеної харчової та біологічної цінності;
- розширення асортименту продуктів спеціального та лікувального й профілактичного призначення;
- використання нових видів екологічно безпечної та зручної упаковки;
- комплексна автоматизація, механізація та комп'ютеризація виробництва;
- безвідходне перероблення молочної сировини

Можна відмітити такі особливості функціонування галузі за нестабільної економічної й політичної ситуації в державі: збитковість роботи підприємств в умовах девальвації; неприбутковість молочного скотарства і відповідне скорочення обсягів виробництва молока; більша орієнтація на експорт для одержання валюти. Найперспективнішими експортними ринками для України є країни Африки та Азії, оскільки нині лише 5 молочних підприємств одержали єврономер, для яких введені квоти на постачання молочної продукції у країни ЄС з кінця 2015 р.